

УДК 338.439.5:637.5'62

ФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

С. В. Василенко, Т. М. Паламарчук

e-mail: sveta_vasilenko@ukr.net, tatyana_1702@ukr.net

Житомирський національний агроекологічний університет
бульвар Старий, 7, м. Житомир, 10008, Україна

Ринок продукції скотарства є ваговою складовою аграрного ринку країни. Скотарство як основна галузь з виробництва молока і м'яса відіграє провідну роль у забезпеченні потреб населення висококалорійними продуктами харчування та має важливе значення у формуванні продовольчої безпеки країни. Зазначено, що у 2016 р. в Україні ринок яловичини і телятини та ринок молока і молочних продуктів задовольняв потреби вітчизняних споживачів на рівні 25 та 55 % відповідно від фізіологічно обґрунтованих норм. Значне скорочення споживання продуктів скотарства в країні обумовлено різким зменшенням обсягів їх виробництва, низькою купівельною спроможністю значної частини населення, відносно обмеженою ємкістю внутрішнього ринку та інших факторів. На підставі статистичних даних проведений аналіз балансів надходження і використання продукції скотарства, зокрема яловичини та телятини, молока та молочних продуктів в Україні за останні роки, який дозволив виявити тенденції щодо зміни показників виробництва та споживання, імпорту та експорту відповідних видів продукції, а також виявити низку проблем. Окреслено, що набувши форми Асоціації з ЄС та руху до Зони вільної торгівлі з 1.01.2016 року, Україна потребує вивчення кола політичних, торговельно-економічних питань, пов'язаних, в першу чергу, з проблемами екологічної та харчової безпеки. Формування вітчизняного ринку продукції скотарства в євроінтеграційних умовах вимагає від України розробки нових підходів до стратегії розвитку аграрного сектор, спрямованої на удосконалення законодавчої бази та приведення її у сфері міжнародної торгівлі до світових норм, перебудову економічних відносин на ринку, забезпечення продовольчої безпеки держави, підвищення конкурентоспроможності продукції сільського господарства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ключові слова: ринок, ринок продукції скотарства, яловичина і телятина, молоко та молочні продукти, споживання, виробництво, експорт, імпорт, продовольча безпека країни, євроінтеграція.

Постановка проблеми

Сучасний аграрний ринок України слід вважати найважливішим серед всієї сукупності діючих ринків, оскільки основними складовими його є попит (споживання) та пропозиція (виробництво) сільськогосподарської продукції. Ваговою складовою аграрного ринку є ринок продукції скотарства, основним завданням якого є забезпечення продовольчої безпеки країни.

Скотарство як основна галузь з виробництва молока і м'яса відіграє провідну роль у забезпеченні потреб населення висококалорійними продуктами харчування. Рекомендована норма споживання в середньому за рік на душу населення молока і молочних продуктів становить 380 кг (у перерахунку на молоко), м'яса яловичини – 33 кг [17, с. 267]. В 2016 році ринок яловичини і телятини та ринок молока і молочних продуктів задовольняв потреби вітчизняних споживачів у цих видах продукції на рівні 25 та 55 %, відповідно, від фізіологічно обґрунтованих норм. Значне скорочення споживання продуктів скотарства

обумовлено різким зменшенням обсягів їх виробництва, основною причиною чого стало скорочення поголів'я великої рогатої худоби в Україні з 4645,9 тис. гол. до 3682,3 тис. гол., або на 20,7 % протягом 2012–2016 рр. [19].

З 1 січня 2016 року набула чинності угода про Поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та Європейським Союзом. Тимчасове застосування економічної частини Розділу IV Угоди про асоціацію (що охоплює Поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі) розпочалося ще 23 квітня 2014 року в односторонньому порядку, тобто Україна мала право використовувати квоти на безмитний експорт продукції до ЄС, у свою чергу, країни ЄС постачали продукцію в Україну на загальних умовах. Лише з січня 2016 року Угода почала діяти у двосторонньому порядку [5]. Актуальність питань формування вітчизняного ринку продукції скотарства в умовах співпраці між Україною та Європейським Союзом з урахуванням тарифного регулювання торгівлі між ними зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження проблем формування ринку продукції тваринництва і скотарства зокрема здійснювали такі вітчизняні науковці: О. Антонюк [1], В. Бовсуновський [3], В. Бойко [4], О. Висоцька [15], В. Власов [11], О. Головачова [6], А. Діброва [7], М. Ільчук [12], С. Камілова [8], Р. Касянін [10], С. Кваша [11], О. Козак [8], Н. Кривенко [11], І. Лозинська [13], Л. Мамчур [4], В. Микитюк [14], Т. Мостенська [8], В. Нелеп [15], А. Одосій [7], Т. Осташко [16], О. Островар [17], А. Рябчик [18], П. Саблук [8], Т. Сокольська [21], О. Шубравська [21], О. Шуст [22] та ін. Разом з тим, на нашу думку, поглибленого вивчення потребують питання формування вітчизняного ринку продукції скотарства з урахуванням умов співпраці між Україною та Європейським Союзом.

Мета, завдання та методика досліджень

Метою статті є дослідження формування вітчизняного ринку продукції скотарства в умовах співпраці України з Європейським Союзом.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання:

- розкрити сутність, основні функції сучасних ринків;
- дослідити особливості формування ринку продукції скотарства;
- проаналізувати попит і пропозицію вітчизняного ринку продукції скотарства в євроінтеграційних умовах.

Методологічною основою дослідження є концептуальні положення економічної теорії з питань ринкових відносин, діалектичний метод пізнання, системний підхід до вивчення економічних явищ, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: абстрактно-логічний, монографічний, економіко-статистичний, балансовий, табличний та інші.

Результати досліджень

Існування будь-якої економічної системи неможливе без двох основних чинників – виробничого та споживчого. Формування виробництва продукції здійснюється за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел. До внутрішніх належить виробництво продукції на певній території. До зовнішніх – надходження зі

сторони. На внутрішній ринок вітчизняні виробники постачають продукцію скотарства та вироби із неї. Споживчий ринок м'ясо-молочної продукції складається із підприємств переробної промисловості, міських ринків та ринків населених пунктів, продажів посередниками, безпосередніми товаровиробниками, видачі в рахунок оплати праці.

В Україні існують або формуються такі ринки:

- за територіальною ознакою: місцевий (регіональний), національний, світовий (зовнішній);
- за товарними ознаками: ринок засобів виробника, ринок продовольства, ринок зерна, молока, м'яса, ринок послуг, ринок праці, робочої сили, інформатики, сучасних технологій тощо.

Кожен з них функціонує відповідно до дії об'єктивних економічних законів, головними серед яких є закон вартості та закон попиту і пропозиції. Ринок виступає як система товарно-грошових відносин, що виникають між покупцем і продавцем, яка включає механізм вільного ціноутворення, вільне підприємництво, що здійснюється на основі економічної самостійності, рівноправності та конкуренції суб'єктів господарювання у боротьбі за споживача.

Оскільки в ринкових відносинах беруть участь багато суб'єктів (виробники, переробники, посередники, споживачі), на ринку завжди існує певне співвідношення між попитом і пропозицією. Якщо платоспроможний попит відображає потребу, пред'явлену на ринку, то пропозиція відображає кількість натуральної продукції, що перебуває на ринку [8, с. 14–15].

Особливістю сучасного ринку є самостійність ринкових структур, свобода останніх розпоряджатися доходами від своєї праці, продукцією, майном тощо. Це стосується товаровиробників усіх форм власності, проте найбільший вплив на ринкові суб'єкти щодо рівня виробництва і збуту товарів, їх асортименту має споживач. Основними структурними ланками ринкової економіки є вільне підприємництво в умовах багатокладної економіки; вільні ціни, що формуються під впливом попиту і пропозиції та держави через економічні регулятори; наявність і успішний розвиток ринкової інфраструктури; заходи соціального захисту населення, зміцнення

економіки успішно працюючих підприємств і розорення та банкрутство відстаючих; вільна реалізація продукції і оптова торгівля ресурсами [10].

На підставі фактичних даних та проведених розрахунків здійснено порівняння балансів надходження і використання м'яса та м'ясних продуктів, в тому числі яловичини та телятини (табл. 1), молока та молочних продуктів (табл. 2) в Україні протягом 2012–2016 рр. Для складання відповідних балансів використовується така принципова схема:

$$\begin{aligned} \text{РЕСУРСИ} &= \text{ВИКОРИСТАННЯ} \\ \text{РЕСУРСИ} &= \text{ПРИДАТНА ДЛІЯ} \\ \text{ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКЦІЯ} &+ \text{ІМПОРТ} \\ \text{ВИКОРИСТАННЯ} &= \text{ЕКСПОРТ} + \text{ЗМІНИ В} \\ \text{ЗАПАСАХ} &(+ \text{ або } - ; \text{ запаси на кінець року } - \\ &\text{запаси на початок року}) + \text{ВНУТРІШНЄ} \\ &\text{ВИКОРИСТАННЯ} \end{aligned}$$

Наведена схема формування балансів продовольчих ресурсів відповідає міжнародним рекомендаціям і базується на концепціях та методологічних підходах їх складання Продовольчою сільськогосподарською організацією ООН (ФАО), [2, с. 33].

Баланс м'яса та м'ясних продуктів можна розрахувати, визначивши обсяги виробництва м'ясної сировини [2, с. 34]. З'ясовано, що виробництво м'яса та м'ясних продуктів протягом 2012–2016 рр. зросло на 5,2 %. Однак, протягом останніх трьох років спостерігається зниження попиту на продукцію, що пов'язано зі зменшенням кількості населення у зв'язку з

тимчасово окупованою територією АР Крим та воєнними діями на Сході України. За досліджуваний період споживання м'яса та м'ясних продуктів зменшилося на 283 тис. тонн, або на 11,4 %. У розрахунку на одну особу споживання цих видів продукції зменшилось на 5,5 %. Крім зазначених показників, у балансі передбачено імпорт та експорт м'ясопродукції, які залежать від суб'єктивних факторів. Тому не завжди тенденції змін цих показників відповідають змінам обсягу виробленої м'ясної сировини. Так, за рахунок збільшення обсягів виробництва м'ясної сировини експорт м'яса та м'ясних продуктів протягом 2012–2016 рр. збільшився в 2,4 раза.

Виробництво яловичини та телятини за 2016 рік склало 376 тис. тонн, що на 3,3 та 37 % менше протягом досліджуваного періоду та періоду 2014 року, відповідно (табл. 1). Значне скорочення споживання яловичини та телятини обумовлене зменшенням обсягів їх виробництва, високою вартістю, у порівнянні з іншими видами м'яса, і низькою купівельною спроможністю значної частини населення, а також відносно обмеженою ємністю внутрішнього ринку. Ринок яловичини та телятини витісняє більш дешеве та менш поживне (дієтичне) м'ясо птиці, особливо курятини, яке має надзвичайно інтенсивну технологію вирощування. Динаміка експорту яловичини та телятини протягом 2012–2016 рр. відповідає тенденціям до зростання, обсяги якої в 2016 році збільшились в 2,7 раза.

Таблиця 1. Баланс яловичини та телятини в Україні, тис. тонн

Показник	Рік					2016 р. у % до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Виробництво	389	428	413	384	376	96,7
Зміна запасів на кінець року	1	-1	-1	0	-1	-100,0
Імпорт	16	19	7	16	16	100,0
Всього ресурсів	404	448	421	400	393	97,3
Експорт	17	27	27	40	46	270,6
Витрачено на нехарчові цілі (на корм, втрати та ін.)	1	1	1	1	1	100,0
Фонд споживання	386	420	390	347	346	89,6
- у розрахунку на одну особу, кг	8,5	9,2	9,1	8,1	8,1	95,3

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2, с. 34].

Баланс молока та молочних продуктів розраховують аналогічно (табл. 2).

Таблиця 2. Баланс молока та молочних продуктів в Україні, тис. тонн

Показник	Рік					2016 р. у % до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Виробництво	11378	11488	11133	10615	10382	91,2
Зміна запасів на кінець року	90	-45	85	-41	28	31,1
Імпорт	410	548	357	78	105	25,6
Всього ресурсів	11698	12081	11405	10734	10459	89,4
Експорт	820	769	527	464	434	52,9
Витрачено на корм	1072	1252	1153	1097	1069	99,7
Втрати	9	10	14	15	14	155,6
Фонд споживання	9797	10050	9581	8995	8942	91,3
- у розрахунку на одну особу, кг	214,9	220,9	222,8	209,9	209,5	97,5

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2, с. 35].

Протягом 2012–2016 рр. виробництво молочної сировини скоротилося на 8,8 %, а споживання молока та молочних продуктів зменшилося на 855 тис. тонн, або на 8,7 %. Відповідно, споживання молока та молочних продуктів однією особою зменшилося на 2,5 %. Експорт молока та молочних продуктів скоротився на 47,1 %.

Таку ситуацію на ринку продукції скотарства сьогодення можна пояснити невідповідністю підприємств галузі до ринкових умов господарювання, а також імпортом в Україну м'яса, молока та молочних продуктів низької якості, що робить неконкурентоспроможною аналогічну вітчизняну продукцію на внутрішньому ринку.

У зв'язку із впровадженням систем безпечності харчових продуктів більшість переробних підприємств, а особливо ті, які є експортерами м'ясо-молочної продукції, сертифікували систему управління якістю (за стандартами Міжнародної організації стандартизації ISO чи HASSP), яка вимагає від вітчизняних товаровиробників виходу на зовнішні ринки, а також виробництво конкурентоспроможної продукції, порівняно із продукцією закордонного виробництва на внутрішньому ринку [14, с. 31].

Набувши форми Асоціації з ЄС (за окремими етапами підписання Політичної та Економічної частини в 2014 році) та руху до Зони вільної торгівлі (з 1.01.2016 року) Україна потребує вивчення кола політичних, торговельно-економічних питань, пов'язаних, у першу чергу, з проблемами екологічної та харчової безпеки. Мета зазначеної Угоди полягала у зростанні торгівлі та інвестицій між Україною та ЄС

шляхом лібералізації торгівлі та гармонізації регуляторного середовища.

Характерною особливістю є несиметричність відносин між потенційними партнерами угоди щодо ЗВТ у сфері сільського господарства. По-перше, високий рівень підтримки галузі, який існує в ЄС, з одного боку, й низький рівень підтримки сільського господарства України, з іншого боку, зумовлюють підвищені ризики ЗВТ саме для сільського господарства України. По-друге, існує несиметричність у торговельних режимах, зокрема, у рівнях тарифного захисту сільського господарства. Середній зв'язаний тариф на продукти сільського господарства становить в ЄС 13,5 %, тоді як Україна при вступі до СОТ зобов'язалася «зв'язати» тарифи на продукцію сільського господарства на рівні 11,1 % [16, с. 155–156].

Варто відмітити, що формування вітчизняного ринку продукції скотарства в умовах співпраці України з Європейським Союзом потребує вивчення досвіду розвинених країн, в яких становлення ринкових відносин зумовлені державним регулюванням. Це явище є закономірним, оскільки в ринковій економіці недостатньо покладатися лише на ринкові механізми.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, формування вітчизняного ринку продукції скотарства в євроінтеграційних умовах вимагає від України розробки нових підходів до стратегії розвитку аграрного сектора, спрямованої на таке: перегляд своєї законодавчої бази та приведення її у сфері міжнародної торгівлі до світових норм, перебудову

економічних відносин на ринку, забезпечення продовольчої безпеки держави, підвищення конкурентоспроможності продукції сільського господарства на внутрішньому та зовнішньому ринках, що є перспективним напрямом подальших досліджень.

References

1. Antoniuk, O. P. (2014). Analiz struktury eksportu ahroprodovolchoi produktsii [Analysis of the export structure of agri-food products]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, 3, 27–32 [in Ukrainian].

2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2017). Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naselenniam Ukrainy. 2016 : stat. zb. [Balance and consumption of the main food products by the population of Ukraine. 2016: statistics digest] (pp. 33–35). Kyiv [in Ukrainian].

3. Bovsunovskiy, V. V. (2012). Osoblyvosti rozvytku rynku produktsii tvarynnytstva Ukrainy [Peculiarities of the development of the market of livestock products in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichnyi biuleten*, 108, 29–36 [in Ukrainian].

4. Boiko, V. I. & Mamchur, L.V. (2011). Rynok miasa: svitovi tendentsii rehionalnogo rozvytku vyrobnytstva [Meat market: global trend of the regional production development]. *Ekonomika APK*, 1, 145–148 [in Ukrainian].

5. Ukrainskiy klub ahrarynogo biznesu (2018). Vedennia ahrobiznesu v Ukraini. [Running agribusiness in Ukraine]. Retrieved from http://www.ucab.ua/ua/doing_agribusiness/ [in Ukrainian].

6. Holovachova, O. S. (2013). Problemy ta perspektyvy rozvytku infrastruktury ahrarynogo rynku Ukrainy [Problems and prospects of developing infrastructure of agricultural market in Ukraine]. *Biznesinform*, 5, 178–183 [in Ukrainian].

7. Dibrova, A. D. & Odosii, A. D. (2012). Osnovni tendentsii rozvytku zovnishnoi torhivli ahroprodovolchoiu produktsiieiu [The main trends of developing foreign trade in agri-food products]. *Ekonomika APK*, 2, 95–102 [in Ukrainian].

8. Sabluk, P. T. & Boiko, V. I. (Eds.). (2005). *Ekonomika vyrobnytstva moloka i molochnoi produktsii v Ukraini* [Economics of producing milk and dairy products in Ukraine]. Kyiv : NNTs IAE [in Ukrainian].

9. Ministerstvo ahrarynnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy (2015). Iedyna kompleksna

strategiia ta plan dii rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na 2015-2020 roky : proekt [A consistent complex strategy and action plan for the development of agriculture and rural areas in Ukraine for the period of 2015-2020: project]. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/> [in Ukrainian].

10. Kasiian, R. L. (2013). Ekonomichna efektyvnist vyrobnytstva moloka i napriamy yii pidvyshchennia [Economic efficiency of producing milk and ways of its improvement]. *Produktyvnist ahropromyslovoho vyrobnytstva*, 23, 78–85 [in Ukrainian].

11. Kvasha, S. M., Vlasov, V. I. & Kryvenko, N. V. (2013). Eksport ta import produktsii ahrarynogo sektoru Ukrainy: stan i tendentsii. [Export and import of products of agricultural sector in Ukraine: state and trends]. Kyiv: In-t ahraryn. ekonomiky [in Ukrainian].

12. Ilchuk, M. M. (Ed.). (2015). Konkurentospromozhnist produktsii skotarstva i ptakhivnytstva Ukrainy v systemi yevrointehratsii [Competitive ability of the livestock and poultry products in Ukraine in the system of European integration]. Kyiv : Ahraryn Media Hrup [in Ukrainian].

13. Lozynska, I. V. (2014). Suchasni pidkhody do formuvannia konkurentospromozhnosti produktsii v haluzi miaso-molochnoho skotarstva. [Modern approaches to the formation of competitive ability of the products in the sector of meat-and-dairy cattle breeding]. *Biznesinform*, 4, 203–208 [in Ukrainian].

14. Mykytiuk, V. M. & Vasylenko, S. V. (2017). Shchodo pytannia yakosti produktsii v umovakh yevrointehratsii. [On the question of the product quality in the context of European integration]. *Sotsialno-ekonomichni problemy ahrarynogo rozvytku rehioniv* : materialy vseukr. nauk.-prakt. konf. (pp. 28–33). Zhytomyr : Zhytomyrskiy natsionalnyi ahroekologichnyi universytet [in Ukrainian].

15. Nelep, V. M. & Vysotska, O. M. (2014). Perspektyvy eksportu produktsii silskoho hospodarstva i kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Prospects of exporting agricultural and food industry products in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 3, 72–78 [in Ukrainian].

16. Ostashko, T. O. (2011). Tsinova konkurentospromozhnist miasomolochnoi produktsii v umovakh SOT [Price competitiveness of meat and

dairy products in the context of WTO]. *Ekonomika APK*, 2, 155–161 [in Ukrainian].

17. Ostrovar, O. V. (2012). Problemy rozvytku miaso-molochnoho vyrobnytstva v Ukraini [Problems of developing meat and dairy production in Ukraine]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, 1 (44), 266–272 [in Ukrainian].

18. Riabchyk, A. V. & Volynets, O. P. (2014). Rynok produktiv tvarynnytstva v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku. [Market of livestock products in Ukraine: current state and prospects of development]. *Ahrosvit*, 11, 38–43 [in Ukrainian].

19. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2017). Silske hospodarstvo Ukrainy. 2016 : stat. zb. [Agriculture of Ukraine. 2016 : statistical book]. Kyiv [in Ukrainian].

20. Ministerstvo ahrarynoy polityky ta prodovolstva Ukrainy (2013). Stratehiia rozvytku ahrarynoho sektoru ekonomiky Ukrainy na period do 2020 roku: proekt [Strategy for the development of agricultural sector of economy of Ukraine for the period until 2020: project]. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/node/7644/> [in Ukrainian].

21. Shubravska, O. V. & Sokolska, T. V. (2008). Rozvytok rynku moloka i molochnoi produktiv: svitovi tendentsii i vitchyzniani perspektyvy [Development of the milk and dairy products market: global trends and domestic prospects]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, 2, 80–93 [in Ukrainian].

22. Shust, O. A. (2013). Suchasnyi stan ta problemy rozvytku rynku produktiv miasnoho skotarstva. [Current state and problems of developing the market of products of beef cattle breeding]. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, 10 (102), 29–33 [in Ukrainian].

FORMATION OF THE DOMESTIC MARKET OF LIVESTOCK PRODUCTS UNDER THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

S. Vasylenko, T. Palamarchuk

e-mail: sveta_vasilenko@ukr.net,
tatyana_1702@ukr.net

Zhytomyr National Agroecological University,
Stary Boulevard, 7, Zhytomyr, 10008, Ukraine

Market of livestock products is a significant component of the agricultural market of the country. Cattle breeding, which is the main branch of meat and milk production, plays a key role in meeting the needs of population in the high-calorie products and is important in forming the food security of the

country. It is noted that in 2016 in Ukraine the beef and veal market as well as market of milk and dairy products met the needs of domestic consumers at the level of 25 and 55% respectively according to physiologically substantiated norms. A considerable reduction in consuming livestock products in the country is determined by a sharp decrease of their production volumes, low buying capacity of a large part of the population, relatively limited capacity of the internal market and other factors. On the basis of the statistical data, the analysis of the balance between the inflow and use of livestock products, in particular, beef, veal, milk and dairy products in Ukraine in recent years is carried out. This analysis allowed to identify the trends regarding the change of indicators of production and consumption, import and export of certain types of products, and also to bring to light a number of problems. It is outlined that after acquiring the form of the Association with the EU and moving towards the Free Trade Zone since January 1, 2016, Ukraine needs to study a range of political, trade, and economic issues that are primarily related to the problems of ecological and food security. Formation of the domestic market of livestock products under the conditions of European integration requires Ukraine to work out new approaches to the strategy of developing the agricultural sector aimed at improving the legislation basis and bringing it to the compliance with the global norms of international trade, to restructure the economic relationships in the market, to ensure food security of the state, to increase the competitive ability of agricultural products both in the internal and external markets.

Keywords: market, market of livestock products, beef and veal, milk and dairy products, consumption, production, export, import, food security of a country, European integration.

ФОРМИРОВАНИЕ ОТЕЧЕСТВЕННОГО РЫНКА ПРОДУКЦИИ СКОТОВОДСТВА В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

С. В. Василенко, Т. Н. Паламарчук

e-mail: sveta_vasilenko@ukr.net,
tatyana_1702@ukr.net

Житомирский национальный
агроэкологический университет
бульвар Старый, 7, г. Житомир, 10008, Украина

Рынок продукции скотоводства является весомой составляющей аграрного рынка страны. Скотоводство как основная отрасль по производству молока и мяса играет ведущую

роль в обеспечении потребностей населения высококалорийными продуктами питания и имеет важное значение в формировании продовольственной безопасности страны. Отмечено, что в 2016 г. в Украине рынок говядины и телятины, рынок молока и молочных продуктов удовлетворял потребности отечественных потребителей на уровне 25 и 55 %, соответственно, от физиологически обоснованных норм. Значительное сокращение потребления продуктов скотоводства в стране обусловлено резким уменьшением объемов их производства, низкой покупательной способностью значительной части населения, относительно ограниченной емкостью внутреннего рынка и других факторов. На основании статистических данных проведен анализ балансов поступления и использования продукции скотоводства, в частности говядины и телятины, молока и молочных продуктов в Украине за последние годы, который позволил выявить тенденции изменения показателей производства и потребления, импорта и экспорта соответствующих видов продукции, а также выявить ряд проблем. Определено, что, получив форму Ассоциации с ЕС и движения в Зону свободной торговли с 1.01.2016 года,

Украина нуждается в изучении круга политических, торгово-экономических вопросов, связанных, в первую очередь, с проблемами экологической и пищевой безопасности. Формирование отечественного рынка продукции скотоводства в евроинтеграционных условиях требует от Украины разработки новых подходов к стратегии развития аграрного сектора, направленной на совершенствование законодательной базы и приведения ее в сфере международной торговли к мировым нормам, перестройку экономических отношений на рынке, обеспечение продовольственной безопасности государства, повышение конкурентоспособности продукции сельского хозяйства на внутреннем и внешнем рынках.

Ключевые слова: рынок, рынок продукции скотоводства, говядина и телятина, молоко и молочные продукты, потребление, производство, экспорт, импорт, продовольственная безопасность страны, евроинтеграция.